

Pfv. VII. 21. 999/2010/4.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Noll László ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Pápai Ferenc ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. alperes ellen 4.999.999 forint és járulékai megfizetése iránt a Nagykanizsai Városi Bíróságon 7.P.20.383/2007. szám alatt indult, és a Zala Megyei Bíróság 3.Pf.20.913/2010/3. számú ítéletével befejezett perében a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I.r. és II.r. alperes részére együttesen 100.000 (Egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állam javára, az adóhatóság felhívására 300.000 (Háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A felek 1993-ban megállapodtak abban, hogy az általuk használt földterületeken közös mezőgazdasági tevékenységet folytatnak. Megállapodásuk szerint a szükséges szerződések megkötését és az egyéb ügyviteli teendőket a felperes, a mezőgazdasági gépek javítását az I.r. alperes, a konkrét mezőgazdasági termelő tevékenységet pedig a felek közösen vállalták végezni. Megállapodtak abban is, hogy a közös gazdálkodás eredményéből 50-50 %-os arányban részesednek.

A felek a közös gazdasági tevékenységet 1999. év végéig folytatták. 2000. január 12-én megállapodtak abban, hogy a továbbiakban a gazdálkodási tevékenységet az I.r. alperes egyedül végzi, a tevékenységeből befolyó bevételekből a mezőgazdasági gépek megvásárlására felvett hiteleket folyamatosan törleszti, azok lejártát követően pedig valamennyi gép a kizárólagos tulajdonába

kerül; részletes elszámolásra azonban a felek között nem került sor.

A felperes módosított keresetében az I.r. alperest 4.999.999 forint és járulékai megfizetésére, a II.r. alperest pedig az I.r. alperes marasztalásának tűrésére kérte kötelezni.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult; az I.r. alperes 4.100.000 forint erejéig beszámítási kifogást is terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az I.r. alperest 743.796 forint és járulékai megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

A jogerős ítélet indokolása szerint a felperes és az I.r. alperes között a Ptk. 568. § (1) bekezdése szerinti polgári jogi társaság jött létre. A társaság megszűnésével kapcsolatos elszámolásra a Ptk. 578/A. § (1) és (2) bekezdéseinek rendelkezései az irányadók. E szabályok szerint a társasági tevékenységből eredő tartozások kiegyenlítése után lehetőleg természetben vissza kell adni a tagok vagyoni hozzájárulását, a többlet, valamint a hiány megosztása pedig a nyereség, illetőleg a veszteség elszámolására vonatkozó szabályok szerint történik. A megfelelő elszámoláshoz ezért a másodfokú bíróság álláspontja szerint fel kell tárni az érintettek között felosztandó vagyon körét, és meg kell állapítani a társasági tevékenységből eredő tartozások mértékét.

A felperes azonban a követelése jogalapját és összegét a perben nem bizonyította. A rendelkezésre álló iratok alapján ugyanis egyértelműen megállapítható, hogy a közös gazdálkodás könyvelésének, adminisztrációjának vezetése az ő feladata volt, ezért a tevékenységgel kapcsolatos valamennyi bizonylat, számla, illetve okirat hozzá került. A hozzátétőleg hét évig tartó közös gazdálkodás iratanyagából azonban 2,5 év teljes könyvelési dokumentációja hiányzik. A megfelelő könyvelési anyag hiányában viszont a felek közötti végleges és teljes körű elszámolás megfelelően nem végezhető el, megalapozott megállapítások ugyanis csak azokra az időszakokra tehetők, amelyek esetében az iratok rendelkezésre állnak.

Az eljáró igazságügyi szakértő külön ki is emelte a szakvéleményében, hogy az általa kimunkált, és az elsőfokú bíróság által a felperes részére megítélt 746.796 forintos járandóság csak a bizonylatolt időszakra vonatkozik. A szakértő azt is egyértelműen kijelentette, hogy a rendelkezésre bocsátott könyvelési irat tartalma nem a valóságot tükrözi, fikció.

A felek közötti megfelelő elszámolást a bizonyítási eljárás során keletkezett egyéb adatok alapján sem lehet megalapozottan elvégezni. Az elszámolás kérdésében egyébként maga a felperes is bizonytalan volt, a per során, illetve a perindítást megelőzően keletkezett különféle irataiban ugyanis eltérő követeléseket szerepeltetett.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperes az alperesekkel szembeni igénye jogalapját, illetve összecszerűségét nem bizonyította. Ezért az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és jogerős ítéletében a keresetet teljes egészében elutasította.

A jogerős ítélet ellen - annak hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a módosított keresetének teljes egészében helyt adó döntés meghozatala iránt - a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel.

Kifejtette, hogy a bíróság a Ptk. 578/A. § (1) és (2) bekezdésének, valamint a Ptk. 237. § (1) bekezdésének megsértésével rendelkezett a kereset elutasításáról. Egyrészt ugyanis az igazságügyi szakértő a könyvelési dokumentáció tartalmát a véleménye szerint nem minősítette egyértelműen fikciónak. Másrészt a felek közötti elszámolást szerinte a szakvélemény figyelmen kívül hagyásával, a perben rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok alapján is el lehetett volna végezni. A beszerzett okiratok alapján ugyanis a megítélése szerint megállapítható, hogy milyen eszközöket szereztek be, milyen bevételeik és tartozásaik keletkeztek. A gazdálkodás eredményét az állítása szerint egymás között egyébként is évente felosztották, csupán az utolsó év eredményének elszámolása maradt el. Az alperessel szembeni igénye tartalmát pedig - a másodfokú bíróság szerinte téves megállapításával ellentétben - sohasem változtatta meg.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő.

A Ptk. korábban hatályban volt, de a jelen esetben irányadó 568. § (2) bekezdése értelmében polgári jogi társaságot közös gazdasági tevékenység üzletszerű folytatására nem lehetett alapítani. A felek 1993-ban megkötött, ezzel ellentétes megállapodása ezért semmis. Az eredeti állapot helyreállításának és a szerződés érvényessé nyilvánításának a jelen esetben nem álltak fenn a feltételei, így a

szerződést a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján a határozathozatalig terjedő időre hatályossá kellett nyilvánítani, és a felek között megfelelően el kellett számolni.

A közös gazdálkodás eredményeként keletkezett vagyon körének, illetve a bevételek és kiadások alakulásának tisztázása érdekében szükséges bizonyítási eljárást a bíróság maradéktalanul lefolytatta. Nem sértett jogszabályt a tényállás megállapítása és a bizonyítékok értékelése során sem. A jogerős ítéletben megállapított tényállás ugyanis összhangban áll a bizonyítás anyagával, nem iratellenes, és az sem állapítható meg, hogy a bizonyítékok egybevetése és értékelése során a bíróság kirívóan okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmazó következtetésre jutott volna.

A közös gazdálkodás könyvelési dokumentációja ugyanis rendkívül hiányos, több év iratanyaga nem áll rendelkezésre. Így az elszámolást ezen iratok alapulvételével, illetve - a kirendelt igazságügyi szakértő egyértelmű nyilatkozata szerint - könyvszakértői módszerekkel nem lehet megfelelően elvégezni. A feleket a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján megillető összeget - a másodfokú bíróság helyes álláspontjának megfelelően - a velük a mintegy hét évig tartó közös gazdálkodás során kapcsolatba került egyes harmadik személyek nyilatkozatai, illetve a meghallgatott tanúk vallomásai alapján sem lehet teljes bizonyossággal meghatározni.

A könyvelési dokumentáció vezetése, kezelése és megőrzése ugyanakkor a peradatokból kitűnően a felperes kötelezettsége volt. Ezért annak következményeit, hogy ezeket az iratokat nem tudta teljes körűen a bíróság, illetve az igazságügyi szakértő rendelkezésére bocsátani, a felperesnek kell viselnie. Mindezekre figyelemmel az I.r. alperes marasztalására a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem volt törvényes lehetőség; a másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályok megsértése nélkül rendelkezett a kereset elutasításáról.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, és a felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében az alperesek felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére kötelezte.

Az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles az állam javára, az adóhatóság felhívására megfizetni.

Budapest, 2011. március 10.

*Dr. Fehér Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila sk. előadó
bíró, Dr. Bartal Géza s.k bíró*